

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Plzeň 2023

Anežka Velinská

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Kuk!

Cvičení pro posílení zrakového vnímání

Anežka Velinská

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Didaktická ilustrace

Diplomová práce

Kuk!
cvičení pro posílení zrakového vnímání

Anežka Velinská

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2023

.....

podpis autora

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Anežka VELINSKÁ**
Osobní číslo: **D20N0052P**
Studijní program: **N0211A310007 Grafický design a ilustrace**
Studijní obor: **GI – specializace Didaktická ilustrace / MgA.**
Téma práce: **VÝTVARNÉ ŘEŠENÍ INTERAKTIVNÍ VÝSTAVY**
Téma práce anglicky: **ART SOLUTION OF INTERACTIVE EXHIBITION**
Zadávající katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Soubor ilustrací, návrh jejich využití v celkovém kontextu prostoru, interakční a herní proky pro náostěoniky expozice.

- a) tvůrčí záměr: Vytvoření instalace, která vtáhne a zaujme nejen děti, ale i dospělé. Záměrem je vytvořit tzv. fikční svět hlavně pomocí trojrozměrných, ať už malých či větších objektů, které budou výrazné použitím různých materiálů a technik.
- b) způsob realizace: Vytvoření trojrozměrných objektů pomocí kombinace různých technik a materiálů. Ilustrace bude tvořena kombinovanou technikou.
- c) cíl: Vytvoření instalace, která diváka vtáhne nejen obrazovou částí, ale i formou hry a akce.
- d) předpokládaný charakter výstupu: Výstupem bude min. 5 trojrozměrných objektů a min. 20 doprovodných ilustrací.
- e) rozsah průvodní zprávy: Výstup bude doprovázen průvodní zprávou o rozsahu minimálně třech normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

MALICH, Karel. *Malich: Jízdárna Pražského hradu, 1/2-8/5/2013*. Praha: Galerie Zdeněk Sklenář, 2013. ISBN 978-80-87430-23-1.
SKÁLA, František a Tomáš POSPISZYL. *František Skála: jízdárna = riding school*. Přeložil Linda LEFFOVÁ. V Praze: Národní galerie, 2017. ISBN 978-80-7035-643-2.
SKÁLA, František. *Headlands – země hlav*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-87164-90-7.
SKÁLA, František. *Jak Cílek Lídu našel*. Praha: Meander, 2006. Modrý slon (Meander). ISBN 80-86283-44-5.
HORÁK, Ondřej. *Průvodce neklidným územím: příběhy českého výtvarného umění (1900-2015)*. Ilustroval Jiří FRANTA, ilustroval David BÖHM. V Praze: Labyrint, 2016. Magnus art (Labyrint). ISBN 978-80-87260-84-5.
RASMUSSEN, Knud. *Grónské mýty a pověsti*. Přeložil Viola SOMOGYI, ilustroval Martin VELÍŠEK, přeložil Zdeněk LYČKA. Praha: Argo, 1998. ISBN 80-7203-080-9.
KINTERA, Krištof, Iva KNOBLOCH, Milan GUŠTAR a Miloš VOJTĚCHOVSKÝ. *Krištof Kintera: out of power tower*. V Praze: Uměleckoprůmyslové museum ve spolupráci s Kunsthalle Praha, 2020. ISBN 978-80-7101-196-5.

Vedoucí diplomové práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2022**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 14. září 2021

OBSAH

1	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	2
2	CÍL PRÁCE	3
3	PROCES PŘÍPRAVY A TVORBY PRÁCE	4
4	POPIS DÍLA A PŘÍNOS PRO DANÝ OBOR	5, 6
	4.1.Vyjádření speciálního pedagoga	7
5	RESUMÉ	8
6	SEZNAM PŘÍLOH	9

1 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Téma a důvod mé práce vznikl během půlročního přerušení studia, kdy jsem řešila jakým směrem se v rámci ilustrace chci vydat po dokončení studia. Díky mému dlouholetému vztahu k sociální práci, jsem našla pracovní uplatnění tam. Konkrétně v práci se s mentálně znevýhodněnými lidmi.

Téma diplomové práce vyplynulo z mého zadání co jsem si zvolila na semestrální úkol při rozhovoru s mnou vedoucí ateliéru akad. mal. Renátou Fučíkovou. Zpracovat něco co by bylo prospěšné právě pro mou cílovou skupinu, se kterou jsem pracovala či jinými znevýhodněnými skupinami. Velkým důvodem výběru tohoto tématu bylo také to, že jsem byla osobním asistentem klientovi s Alzheimerovou chorobou. Pod vedením speciálního pedagoga, jsme s klientkou Marií cvičila její dlouhodobou i krátkodobou paměť a její zrakové vnímání. V tu dobu se začal formovat výběr mého tématu. Rozhodla jsem se najít si materiály pro cvičení zrakové paměti a pod vedením speciálního pedagoga začaly vznikat obrazové materiály formou pracovních listů. Hlavním důvodem mé práce je to, aby vedla k něčemu prospěšnému. Po zkušenosti se sociální prací vidím, že klienti potřebují náplň, která jim často chybí. Pokud je náplň času spojená s možností jim zlepšovat zrakové vnímání a povede to k zlepšení, tak budu ráda.

2 CÍL PRÁCE

Za cíl práce jsem si zvolila vytvořit obrázkové pracovní listy, které budou sloužit formou cvičení k posílení zrakového vnímání pro klienty se znevýhodněním. Základním cílem mé práce bylo vytvořit pět typů cvičení v nejjednodušší formě, tedy v černobíle podobě. Člověk si zvolí konkrétní cvičení, které mu vyhovuje a formou hry se snaží najít rozdíly, podobnosti, rozvíjí svojí představivost a schopnost uvažovat. Mým cílem je to, aby moje práce byla pro jakoukoliv oslabenou cílovou skupinu co nejsrozumitelnější a nejpestřejší ve formě obrazu. Dále mým cílem je, aby byla práce co nejdostupnější, protože často oslabené skupiny jsou finančně vystaveny mnoha věcem, za co musí platit. Proto jsem se rozhodla tyto pracovní listy udělat v klasickém formátu A4 v černobíle podobě. Pracovní listy může dotyčný jednoduše stáhnout, kdekoliv tisknout nebo kopírovat dle své potřeby a také je to cenově nejdostupnější. Pokud se dostane tento materiál k osobě, které může pomoci, bude sloužit za prvé jako zábava, ve které se skrývá i to, že je velice prospěšná pro zrakové vnímání člověka.

3 PROCES PŘÍPRAVY A TVORBY PRÁCE

Proces přípravy mé práce začal v komunikaci se speciálním pedagogem, kdy mi předložil a vysvětlil jak pracovní listy fungují, na co konkrétně se každá část orientuje a jaká specifika jsou u každého pracovního listu potřeba. Vycházela jsem tedy z materiálů a podnětů speciálního pedagoga. Mým cílem bylo vytvořit svojí stylizací vlastních materiálů, zcelit je do formy pěti typů cvičení a vytvořit nejjednodušší formy cvičení až k těm nejobtížnějším. Rozhodla jsem se pro to zvolit techniku tušové kresby. Černobílá ilustrace je pro cvičení nejlepší volbou, protože i psaný text je nejčastěji v černobílé podobě. Moje ilustrace do pracovních listů vznikly často jedním tahem na první pokus. Chtěla jsem touto technikou vytvořit trochu naivní a jednoduchý vzhled, aby to bylo lépe čitelné pro kohokoliv. Poté jsem tvořila černobílé skeny, které jsem čistila a dávala do připravených tabulek pro cvičení. Nejnáročnější částí však nebyla samotná kresba a vymýšlení obrázků, ale vytváření rozdílů a kombinací, tak aby vše bylo čitelné a jasné.

4 POPIS DÍLA A PŘÍNOS PRO DANÝ OBOR

U prvního cvičení bylo třeba vytvořit listy se dvanácti obrázky, které se liší v rozdílech, kde se pokaždé mění čtyři části. Člověk si pak samotný materiál nechá vytisknout dvakrát a jedne z papíru rostříhá na čtverečky a hledá dvojici viz PŘÍLOHA 1. Vytvořila jsem třicet šest obrázků, které jsem dala do tabulky. Obrázky jsem s pomocí speciálního pedagoga dala do tří skupin od nejjednodušších obrázků až po ty nejsložitější. Vznikl tedy prostor pro výběr. Jedinec může začít od těch nejjednodušších a pokud mu to jde, tak si může podle obtížnosti vybírat náročnější obrázky.

Další částí materiálu ke cvičení je osm obrázků, které si člověk také vytiskne dvakrát a rostříhá buď sám nebo s pomocí druhé osoby do vyznačených čtverečků. Poté se na osm obrázků dívá a snaží si je zapamatovat, obrázky se pak otočí a on je má složit podle pořadí dohromady přesně jak si je zapamatoval viz PŘÍLOHA 2. Zde jsem se snažila spíše věnovat tvarům. Je možnost také obrázkové sady spolu kombinovat, takže člověk může cvičit když mu to jde třeba s více obrázky.

Poslední část se dělí na tři hry. První je pět popletených obrázků, kdy jsem tvořila s pomocí speciálního pedagoga obrázky, kde jsou věci, které člověk obvykle zná popleteně. Dochází zde k tomu, že si jedinec všimne té věci co je špatně a řekne jak by měla vypadat správně. Rozvíjí si zde své uvažování. Poslední dvě varianty cvičení se zaměřují na vizualizaci buď variantou toho, že k obrázku píšou, co na něm vidí nebo hledají podle slova daný tvar. Rozvíjí si zde také svoji slovní zásobu.

Konečná vizuální podoba práce pro prezentaci jakožto diplomové práce vznikla krabice se čtyři šuplíky, ve kterých je umístěno pět typů obrázkových cvičení. Obrázkové cvičení jsem nechala tisknout v risografu, jelikož jsem chtěla, aby na prezentaci diplomové práce vzniklo něco více originálnějšího než obyčejný černobílý tisk. Také se mi líbí, že risograf je šetrný k planetě. Každá z krabic má svůj vlastní identifikující tvar, který nám určuje kam patří.

Moje zadání diplomové práce je výstava s objekty a ilustracemi, proto vznikla tato krabice, která sama o sobě a svým vnitřkem tvoří objekty, které něco symbolizují. Můžeme tedy každý z šuplíku vytáhnout a brát ho jako objekt. Samotné materiály nám mohou sloužit buď jako pracovní listy, nebo si je dotyčný člověk může jakkoliv a kdekoliv vystavit. Smyslem a cílem práce, není nutit ke cvičení, ale aby si sám vybral co chce dělat, zvolil si obrázky podle svého vkusu a cvičil s nimi. Jelikož si obrázky sám zvolí, poté co materiál dostatečně zvládá a posouvá se na obtížnější si může obrazek vzít a využít ho ne jako pracovní list, ale třeba jako obrázek na stěnu. Po odevzdání diplomové práce se chci nadále věnovat tomuto tématu a nechat vytvořit webové stránky, kde si klient vybere jaké cvičení si chce stáhnout a bude tam vždy jednoduchý návod.

Podle mého je tato práce přínosná pro více odvětví. Myslím si, že pro samotný obor ilustrace je to malá ukázka toho, kam může ilustrace zasahovat. Myslím tím to, že i pracovní listy, cvičení, jakékoliv edukační materiály mohou být udělané vizuálně tak, že je člověk může vnímat nejen jako zátěž, ale díky dobrému a originálnímu zpracování může dojít k tomu, že si k věc najde kladný vztah, vystaví či využije dalšími způsoby. Dalším odvětvím je samotná tvorba pracovních listů, kterou si myslím, že může využít mnoho specializovaných pracovníků, jak speciálních pedagogů, učitelů, rodičů pro děti či sociálních pracovníků.

4.1. Vyjádření speciálního pedagoga

V současné době slyšíme stále častěji, že se zvyšuje počet jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami, přibývá dětí neklidných a s poruchami chování a termín ADHD nabývá na rozměru. Tato oblast se týká i jedinců mentálně limitovaných, pro které je potřeba přečíst si informace nebo je napsat stejně důležitá. Součástí nápravných programů je i posílení zrakové percepce. Proto jsou velice vítány materiály, které vytvořil výtvarník, a které budou výrazným obohacením.

Pracovní listy jsou zaměřeny do tří oblastí. První oblastí je posílení zrakového rozlišování. Tato část zvyšuje schopnost rozlišování pozadí od figury, vnímání tvarů, umožňuje správný opis textu, při kterém jsou analyzovány tvary písmen ve slově, zlepšuje se čtení, zvyšuje se pracovní tempo a schopnost soustředění.

Druhou oblastí je posílení zrakové paměti. Cílem je pamatovat si obraz slova jako celku. Je to schopnost stěžejní pro celý život, vyhodnotíme slovo, aniž bychom museli aplikovat pravidla pravopisu. Pamatujeme si lépe psané slovo v cizím jazyce a také odborná slova.

Třetí oblastí jsou popletené obrázky. Těmito obrázky si jedinec uvědomuje uspořádání světa, tím že určí co je v obrázku nesprávného. Cílem práce je zlepšení zrakového rozlišování, úvaha a rozvoj řeči.

Závěrem bych chtěla poděkovat Anežce Velinské za to, že své výtvarné nadání a práci nevěnovala umění samotnému, ale pracovníkům a klientům speciální pedagogiky. Její pracovní listy poslouží mnoha jedincům ke zlepšení zrakového vnímání.

Soňa Velinská, speciální pedagog

6 RESUMÉ

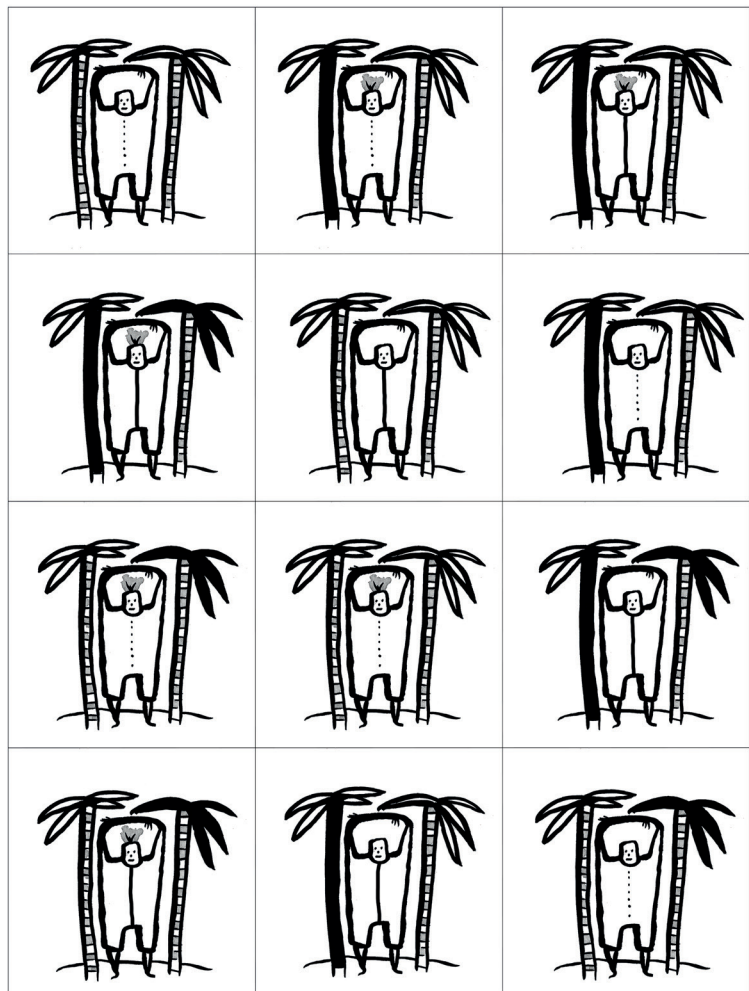
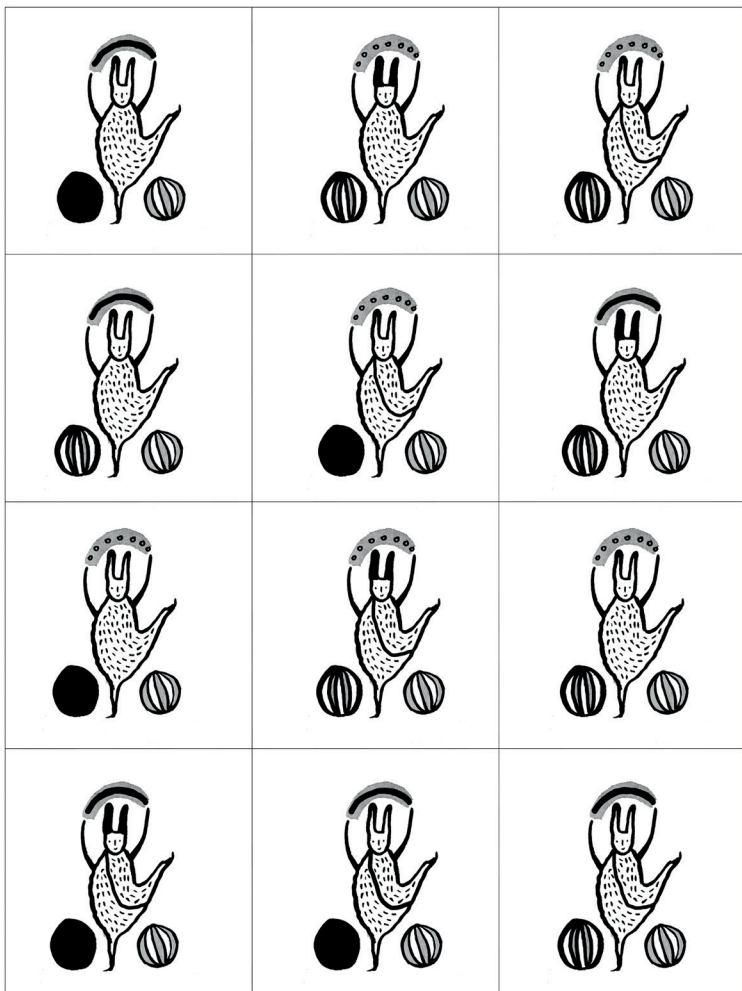
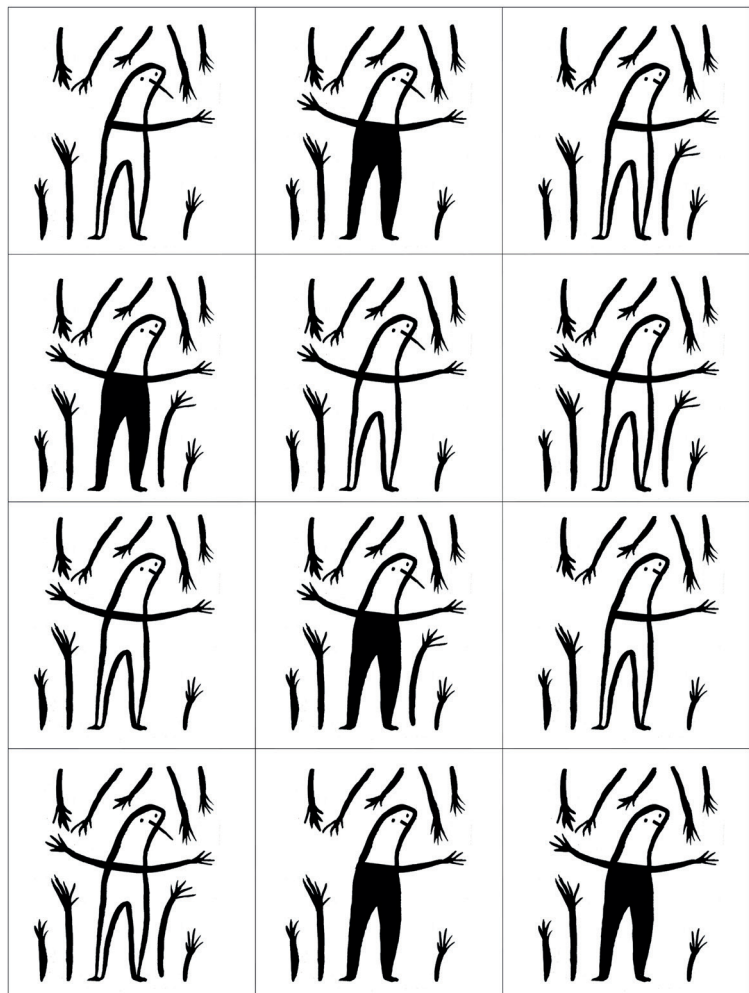
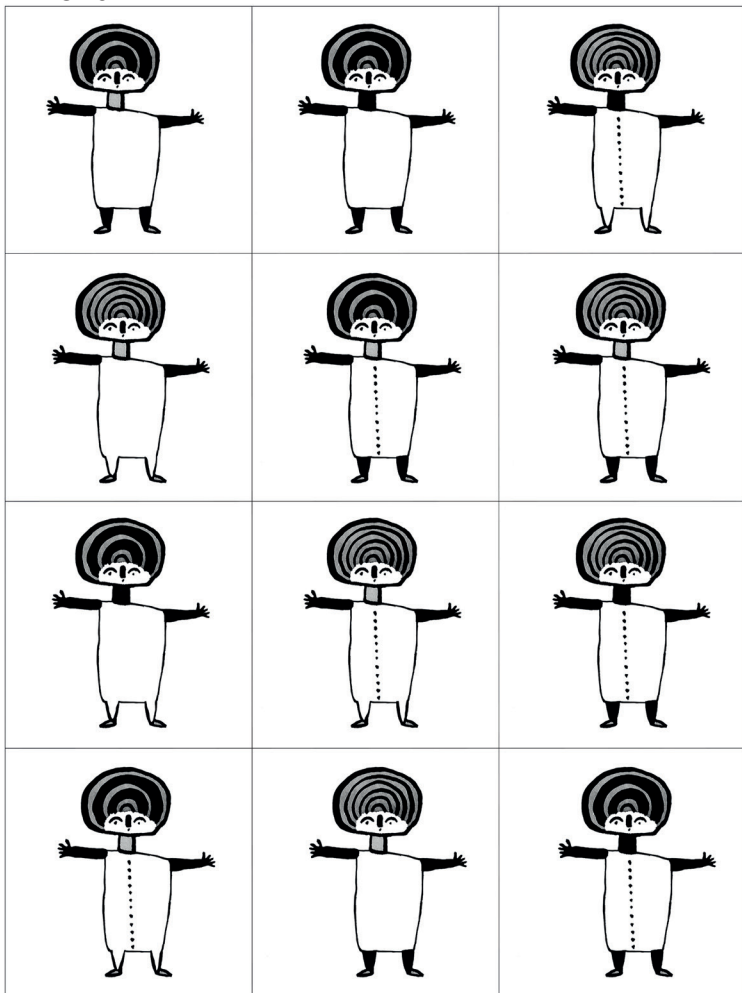
Art work is about the author's work on creating visual memory exercises for disadvantaged groups. The author was inspired by her work as a personal assistant to a client with Alzheimer's disease, and she decided to create image-based materials to improve their visual perception.

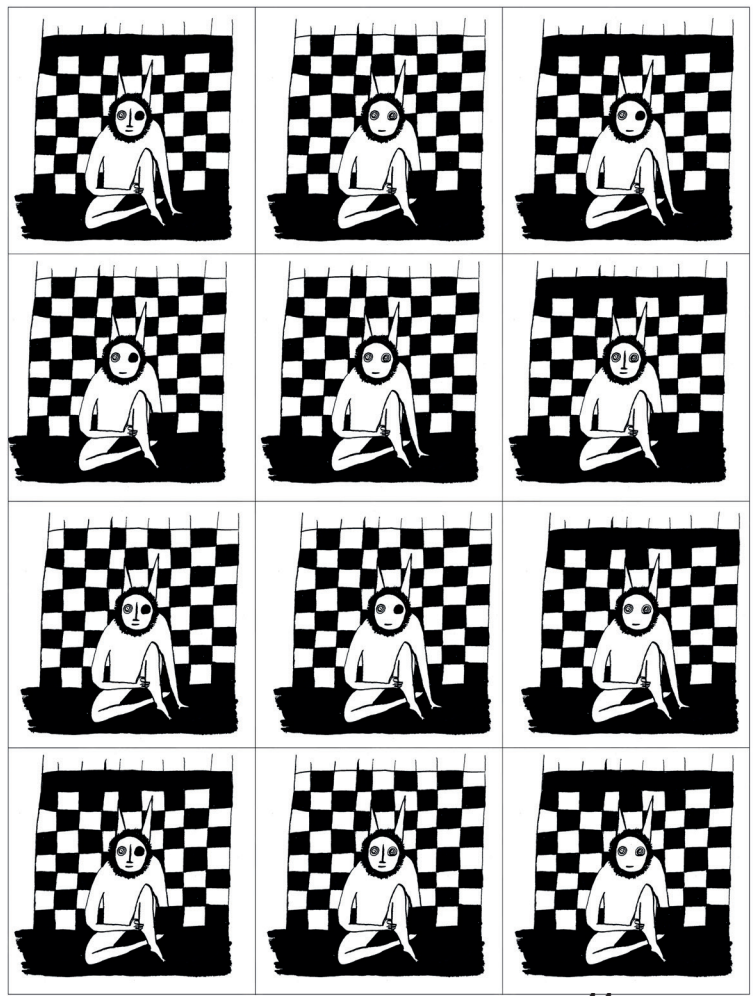
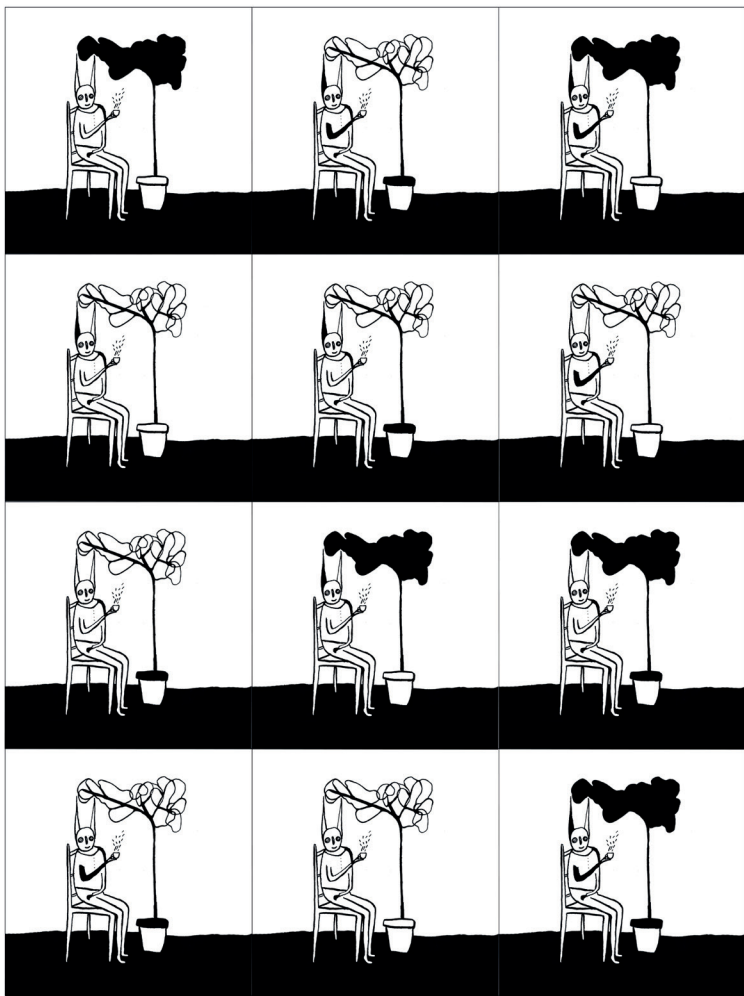
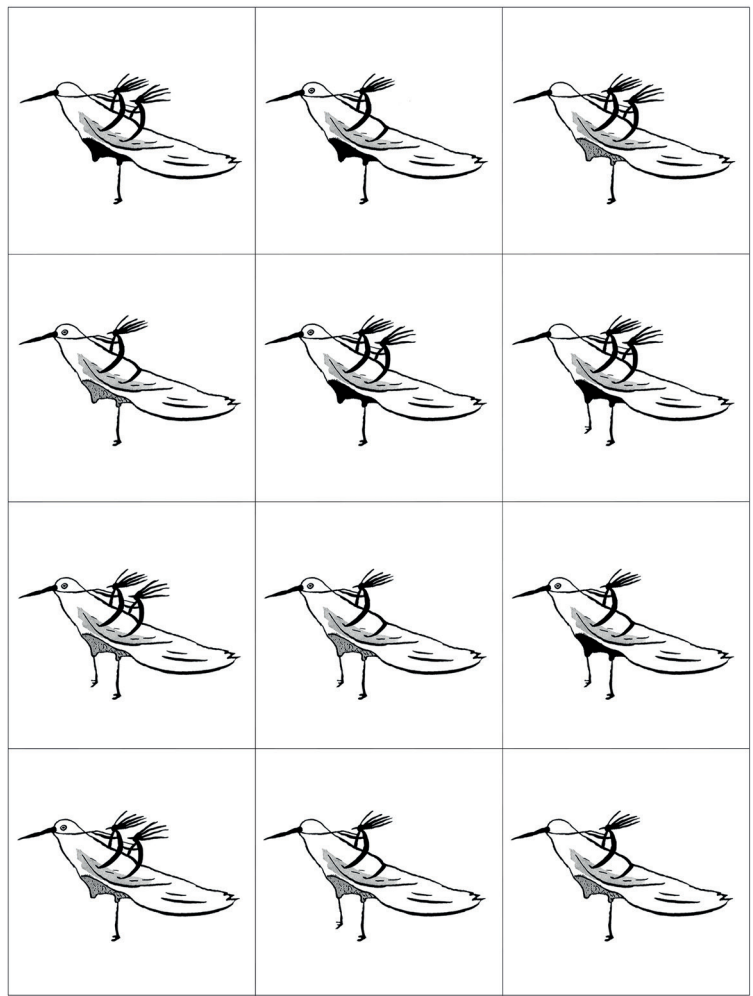
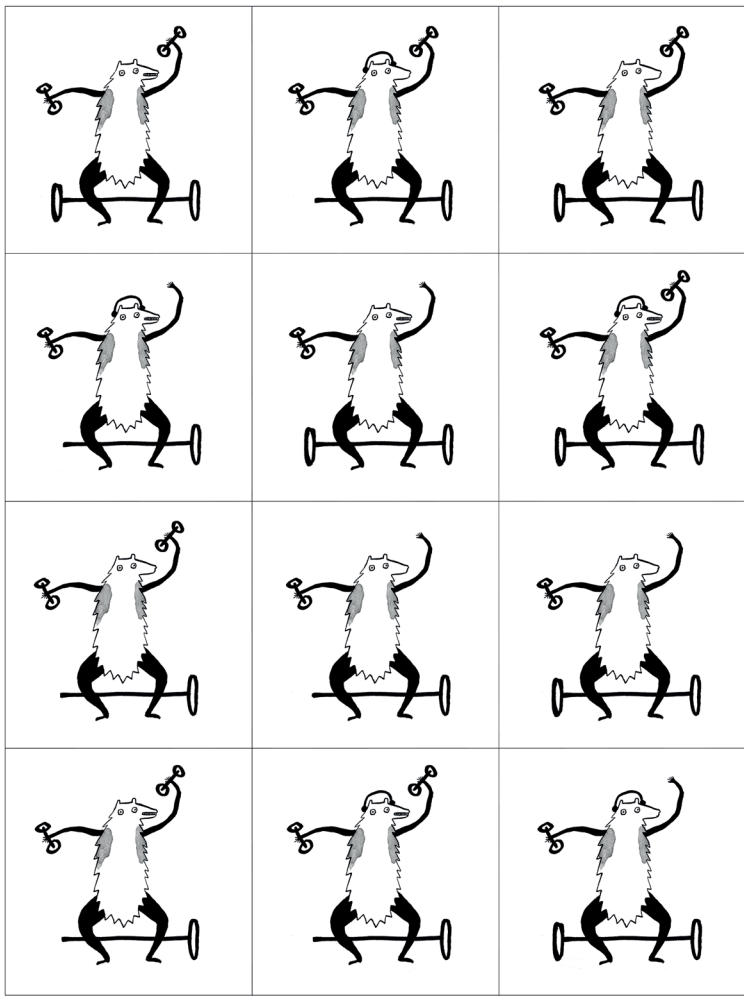
The author's goal was to create five types of memory exercises in the simplest black-and-white format possible, which the target group can easily understand and use as a fun way to improve their cognitive skills. The author worked with a special educator to develop the materials, and the resulting image-based worksheets can be easily downloaded and printed on A4 paper, making them affordable and accessible to anyone. The author hopes that her work will help disadvantaged individuals improve their cognitive abilities and enjoy a fulfilling life.

6 SEZNAM PŘÍLOH

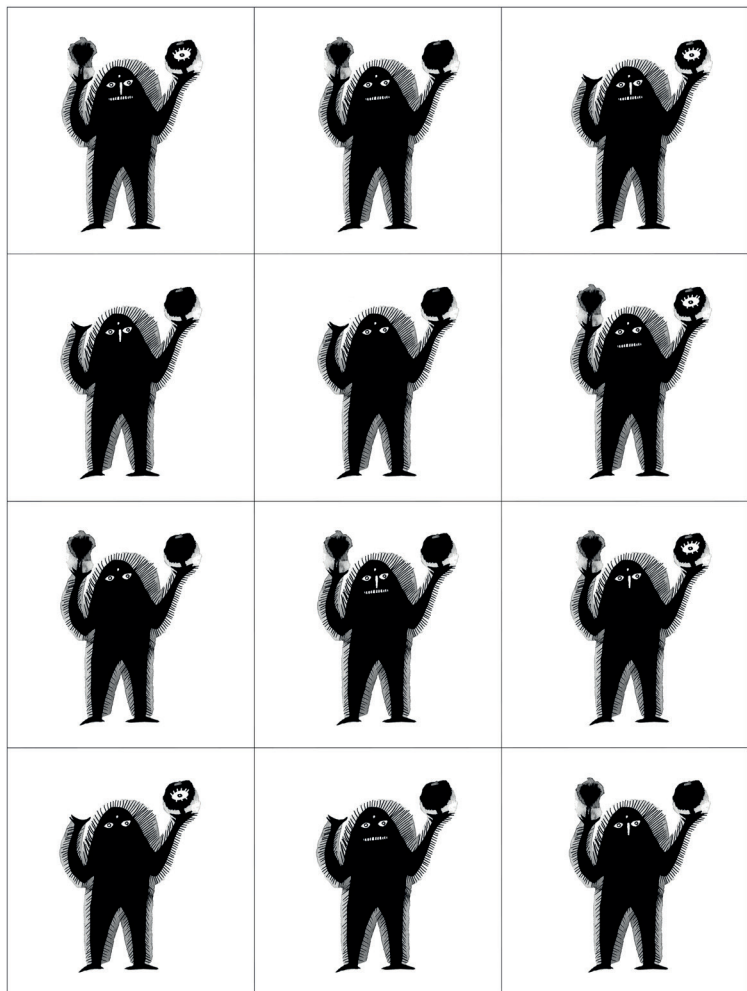
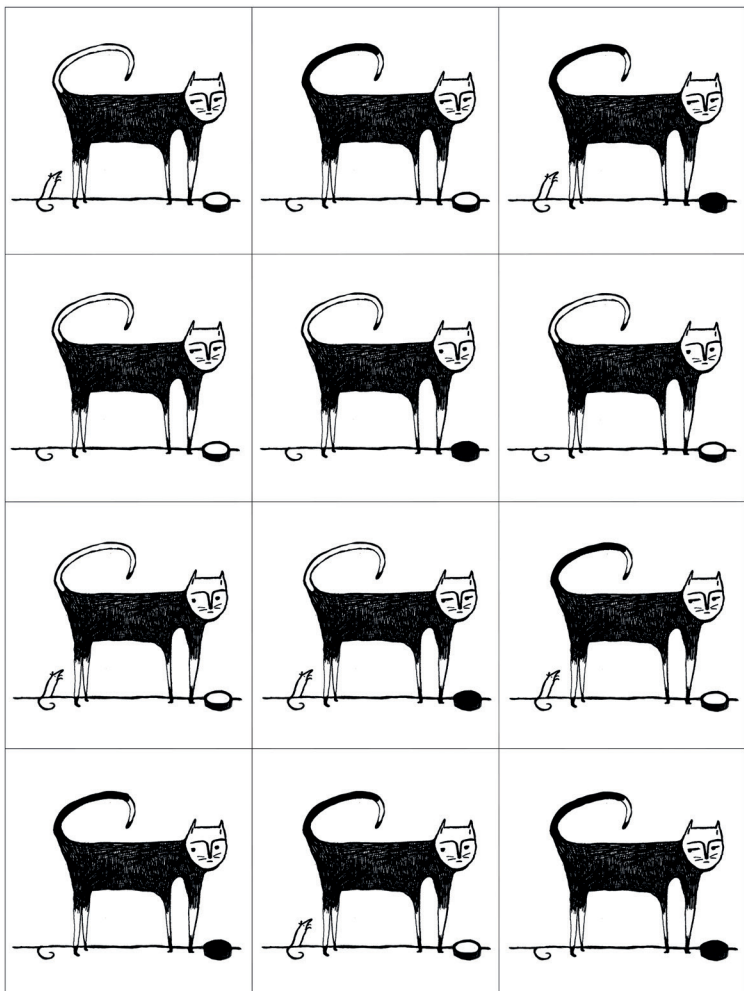
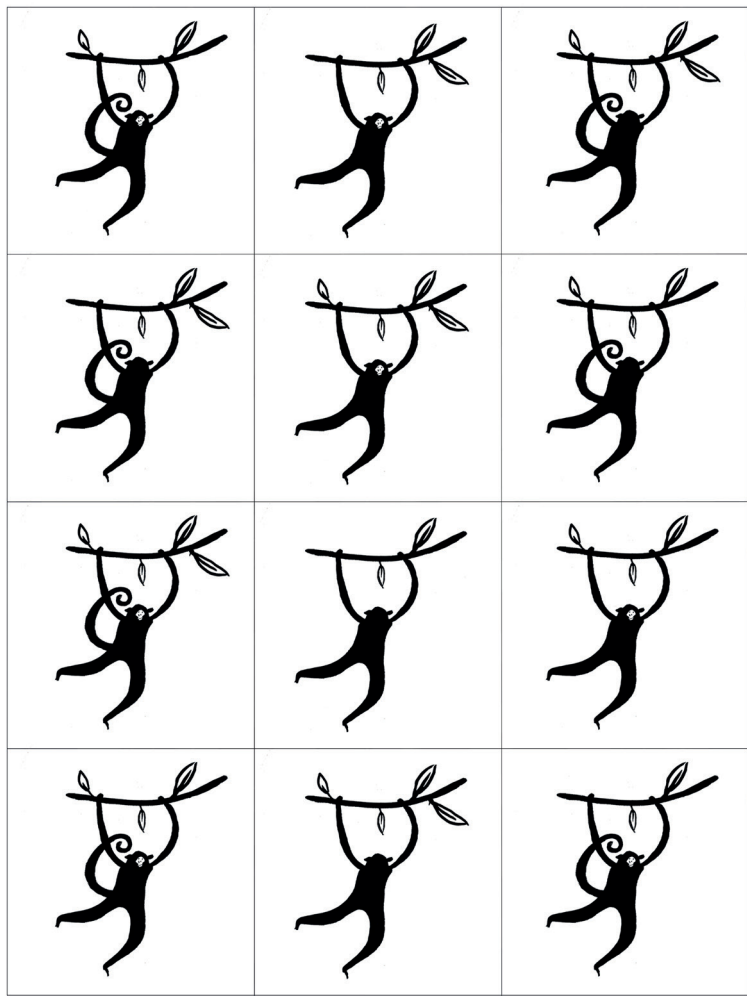
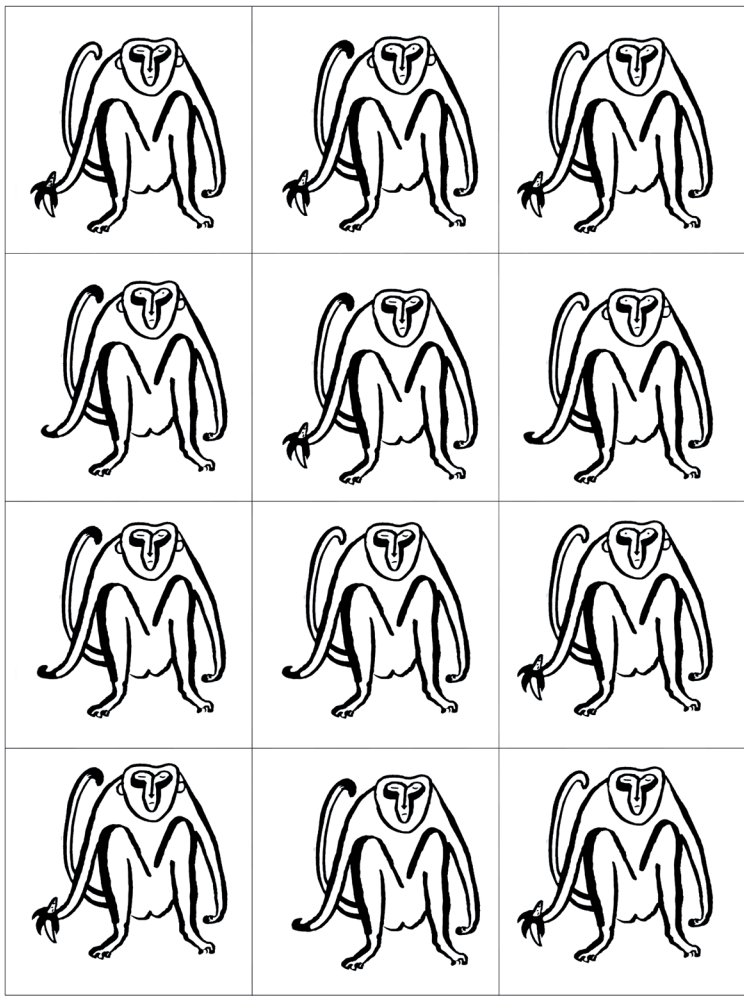
PŘÍLOHA 1.....	10, 11, 12, 13, 14 , 15,
PŘÍLOHA 2	16, 17, 18,
PŘÍLOHA 3	19,
PŘÍLOHA 4	20,
PŘÍLOHA 5	21, 22, 23, 24,

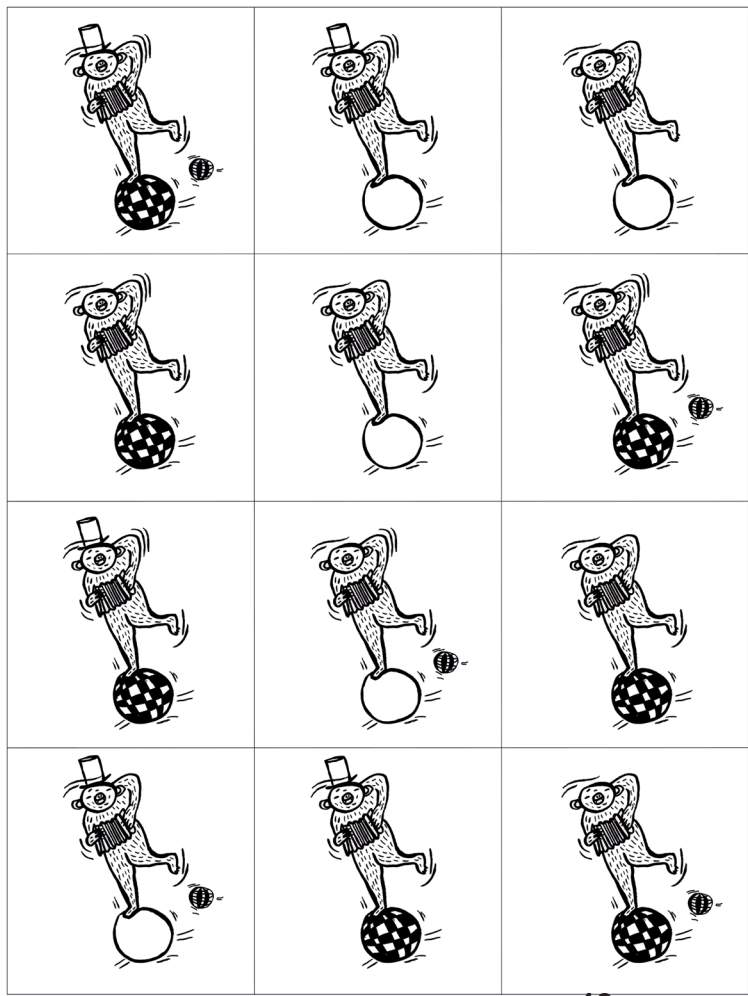
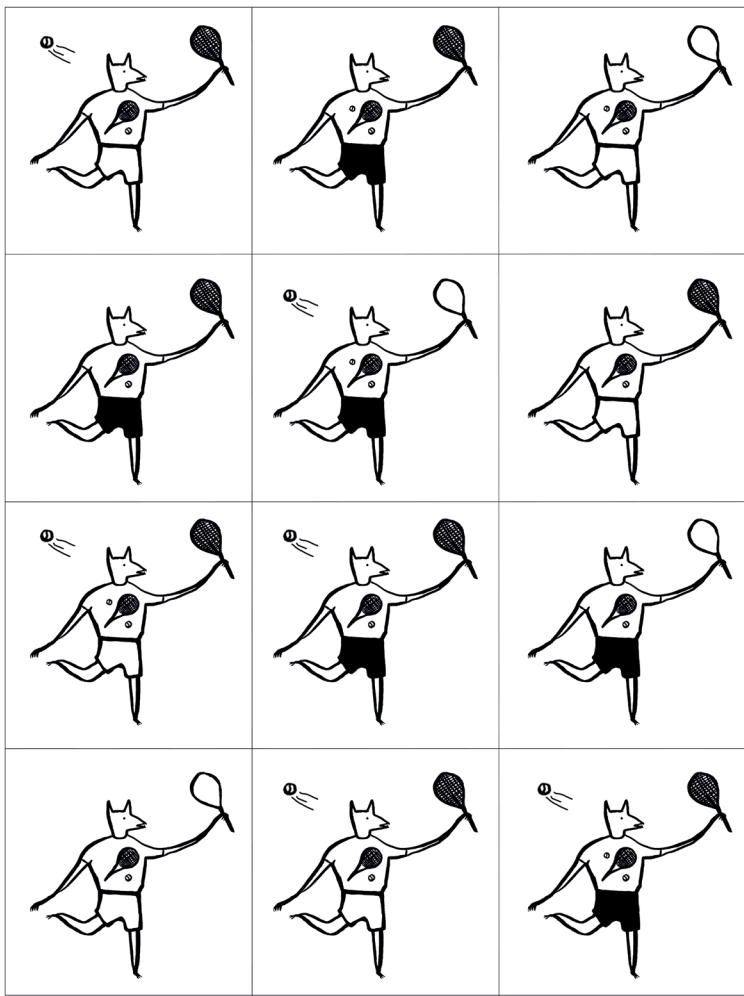
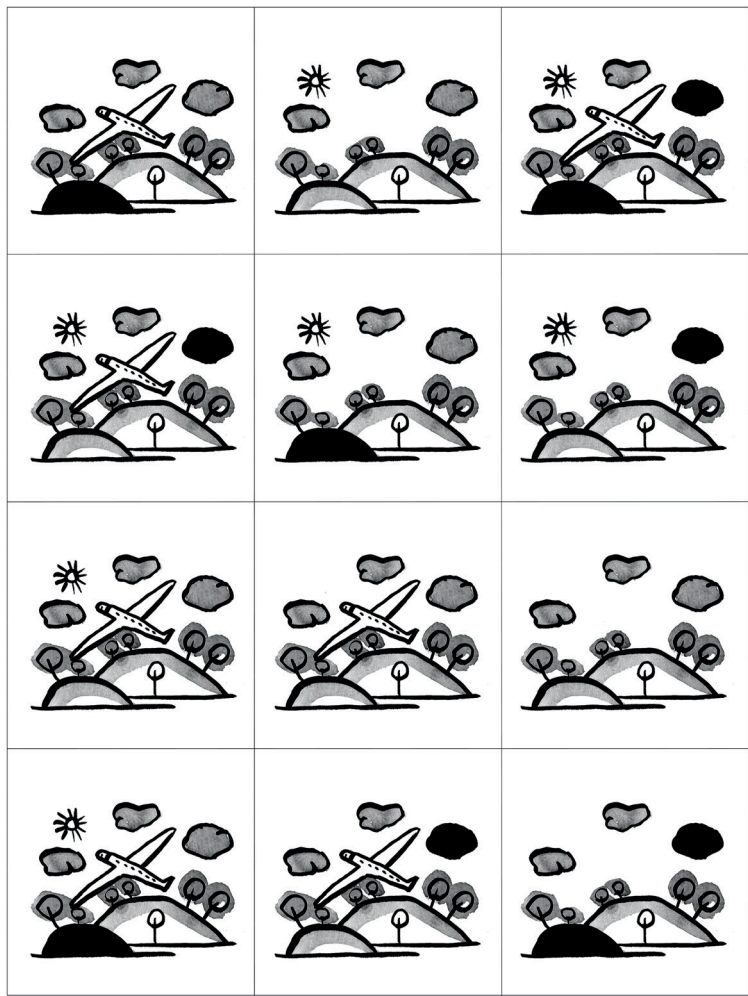
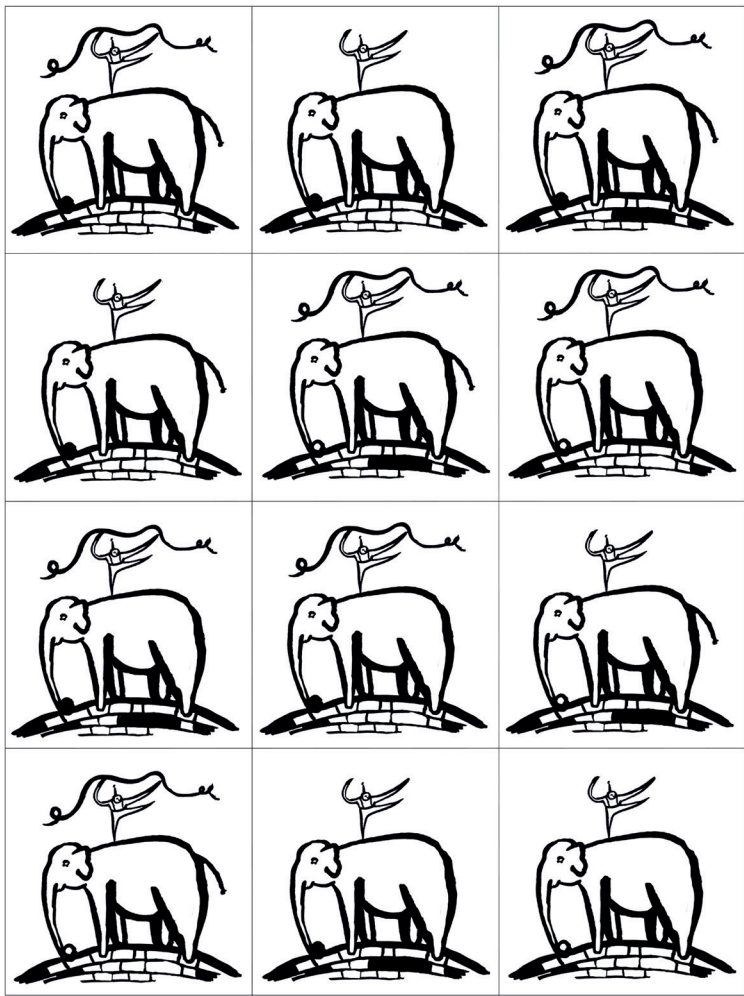
Příloha 1

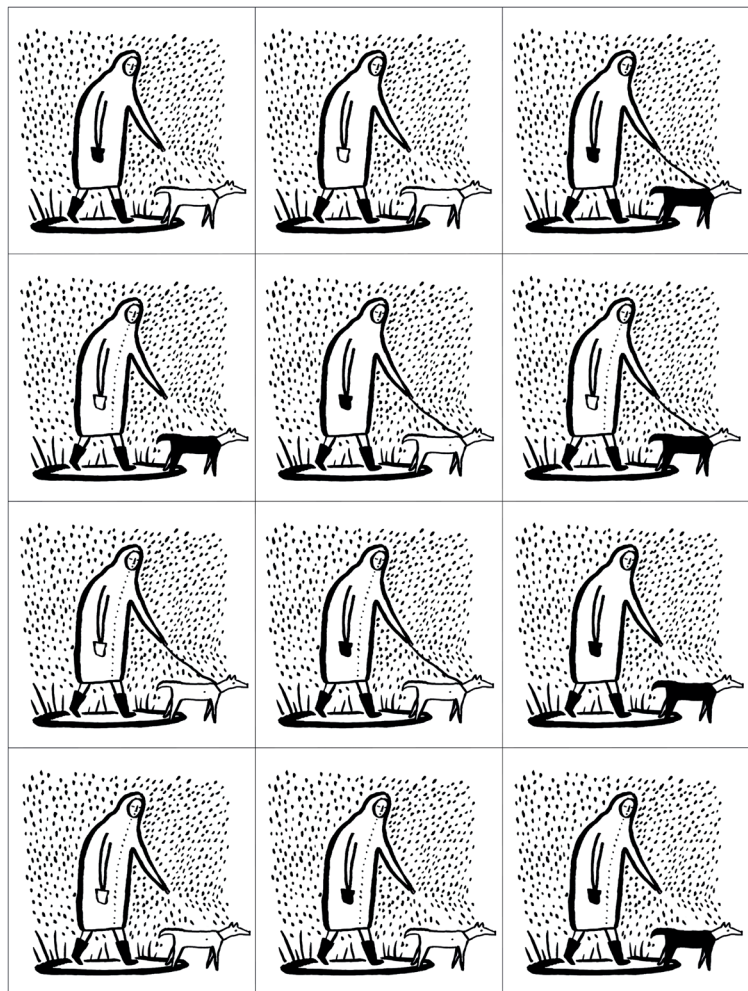
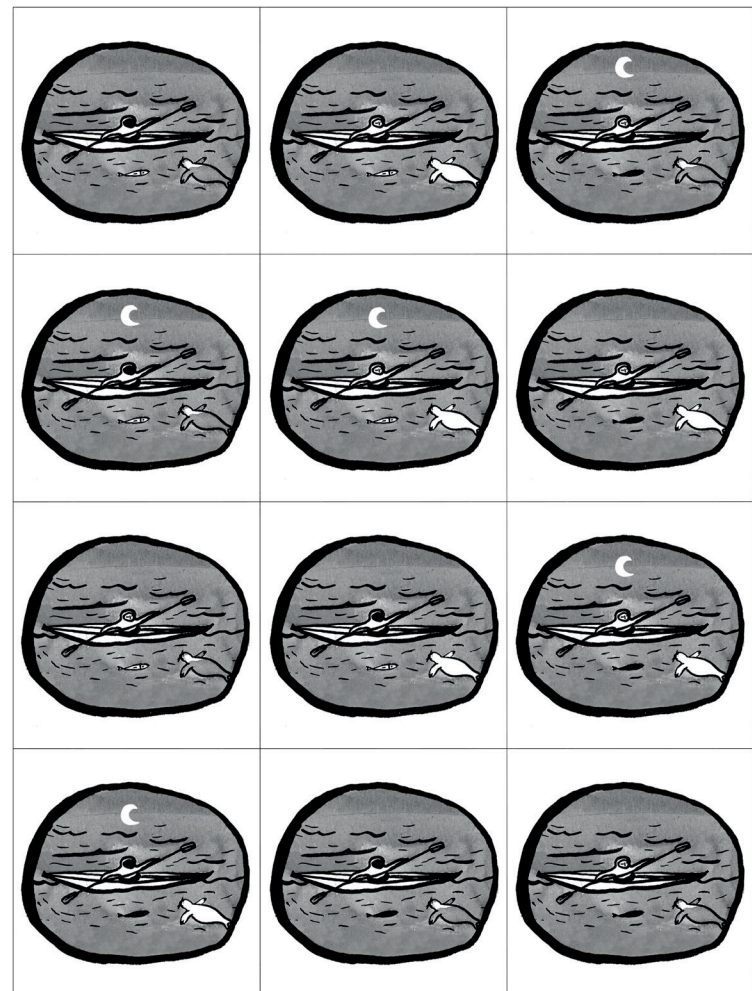
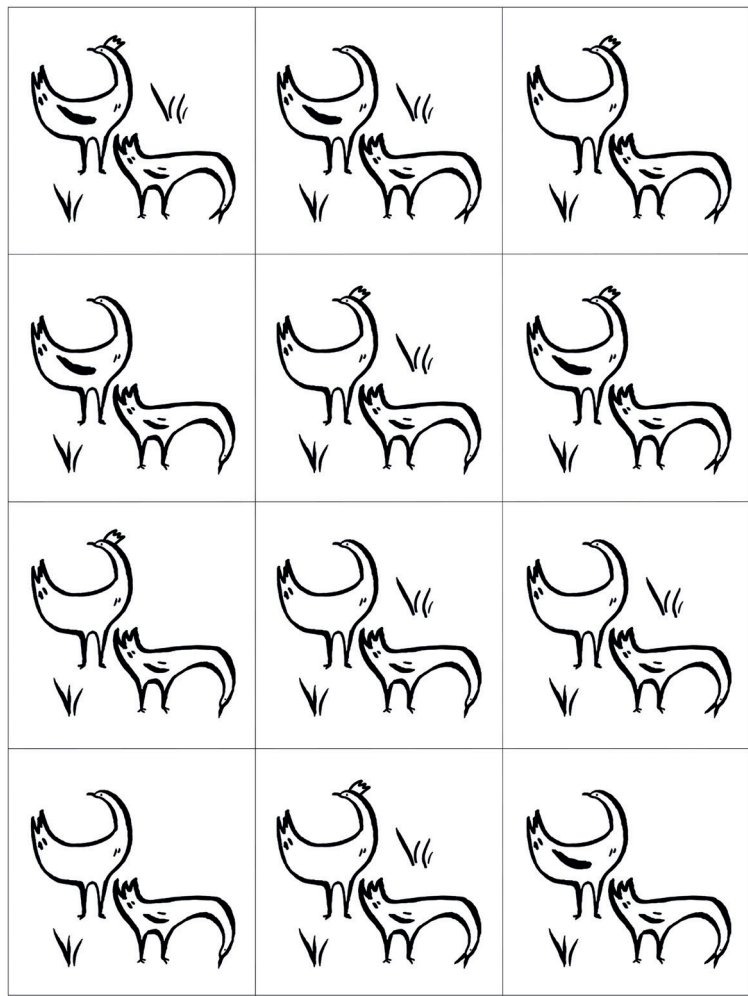
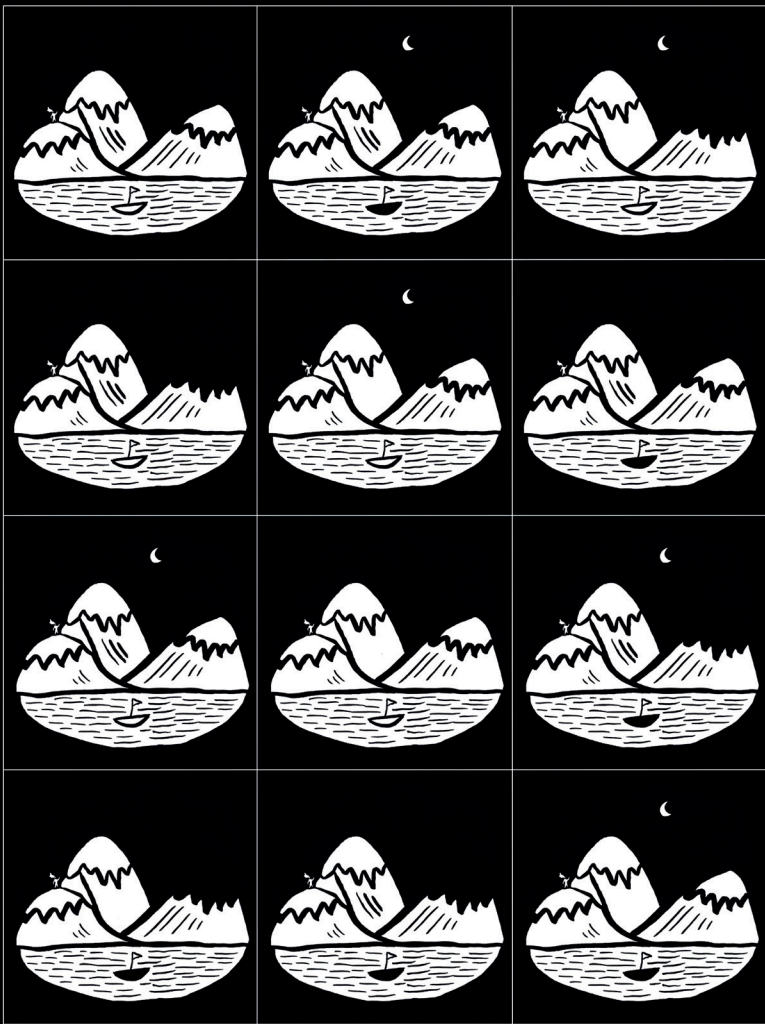

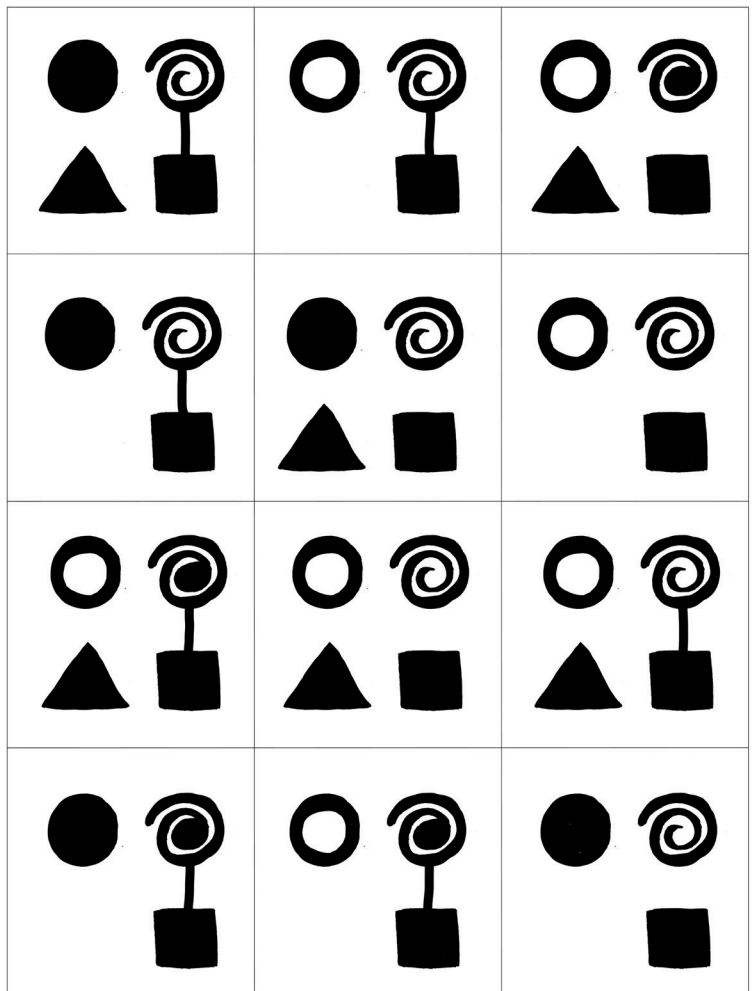
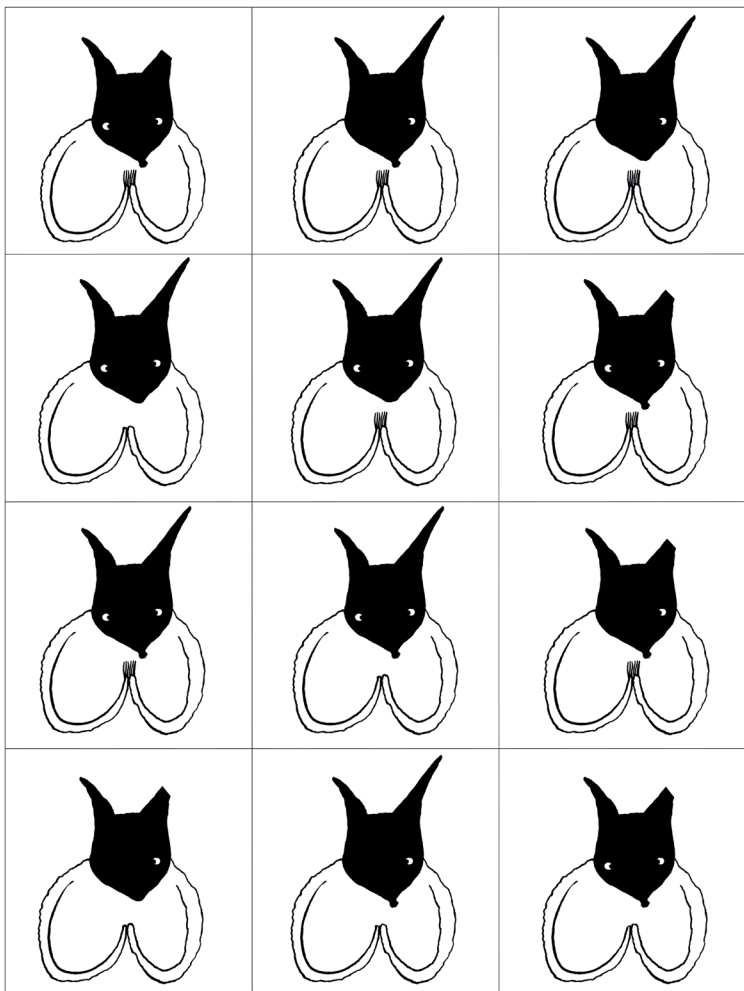
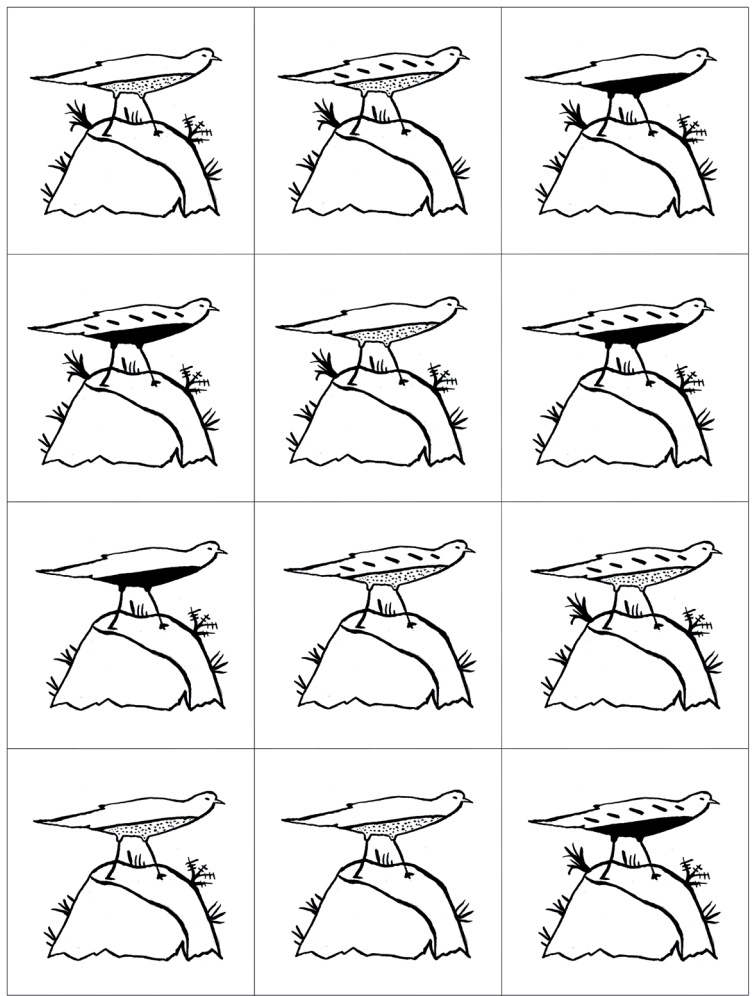
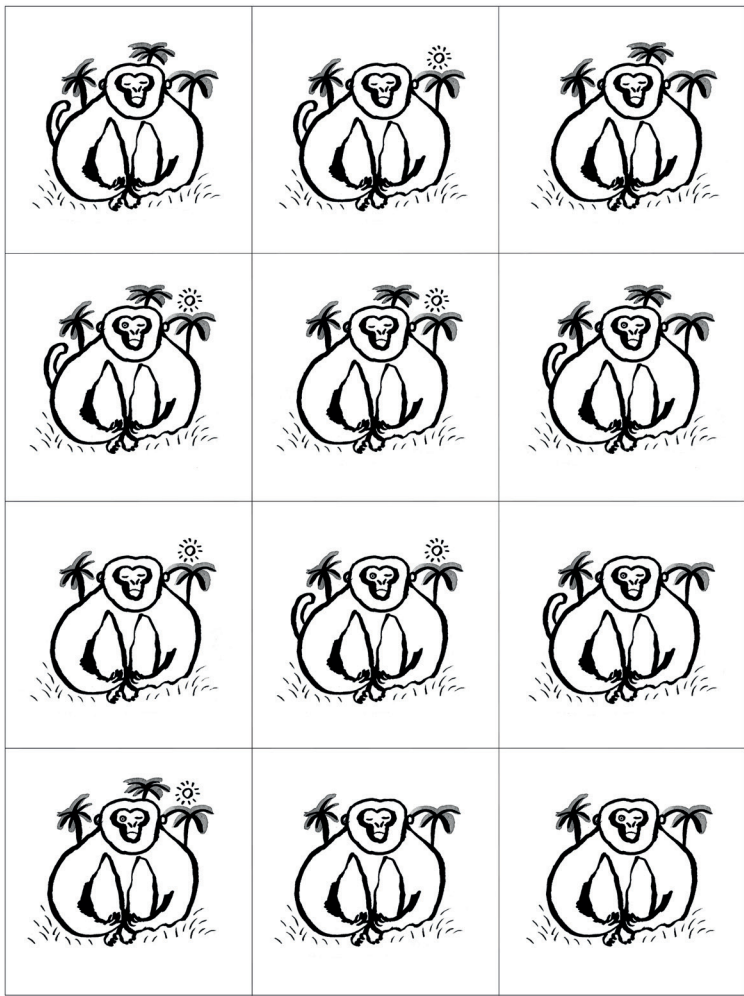

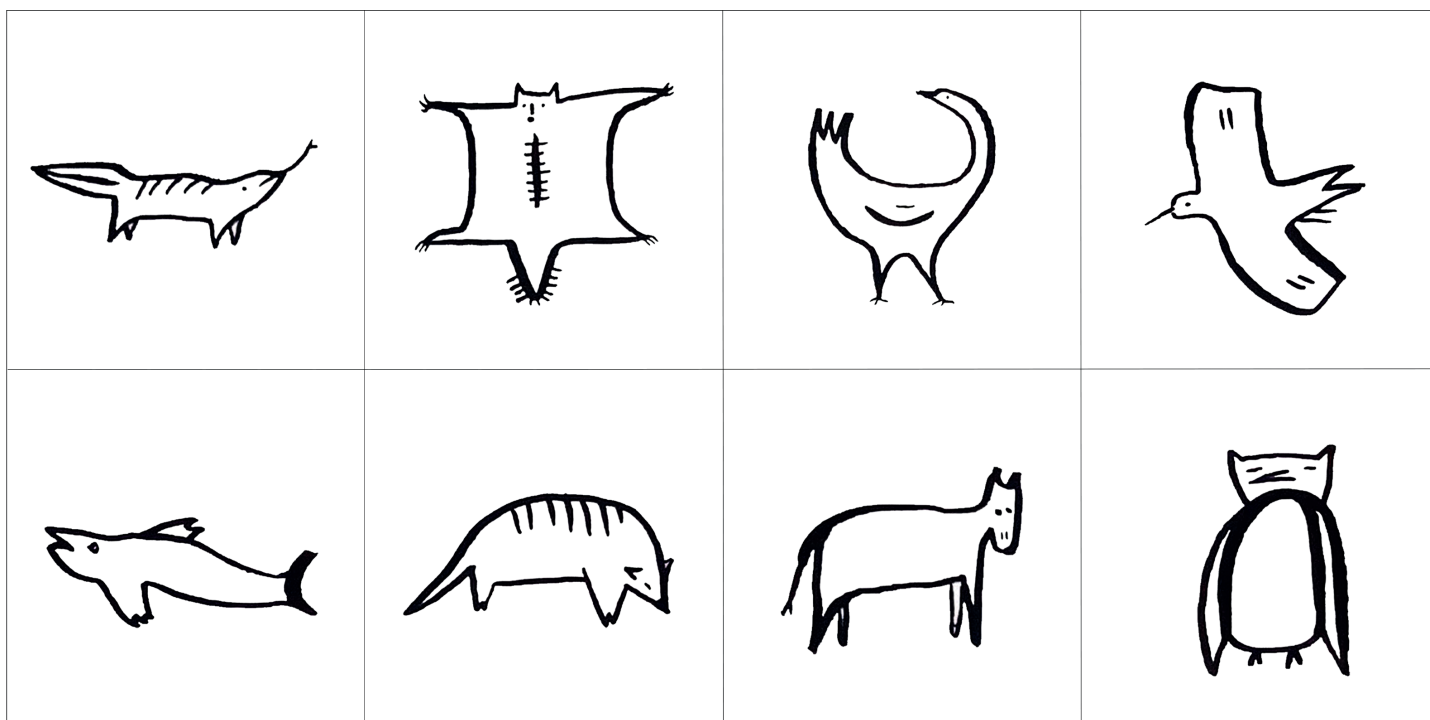
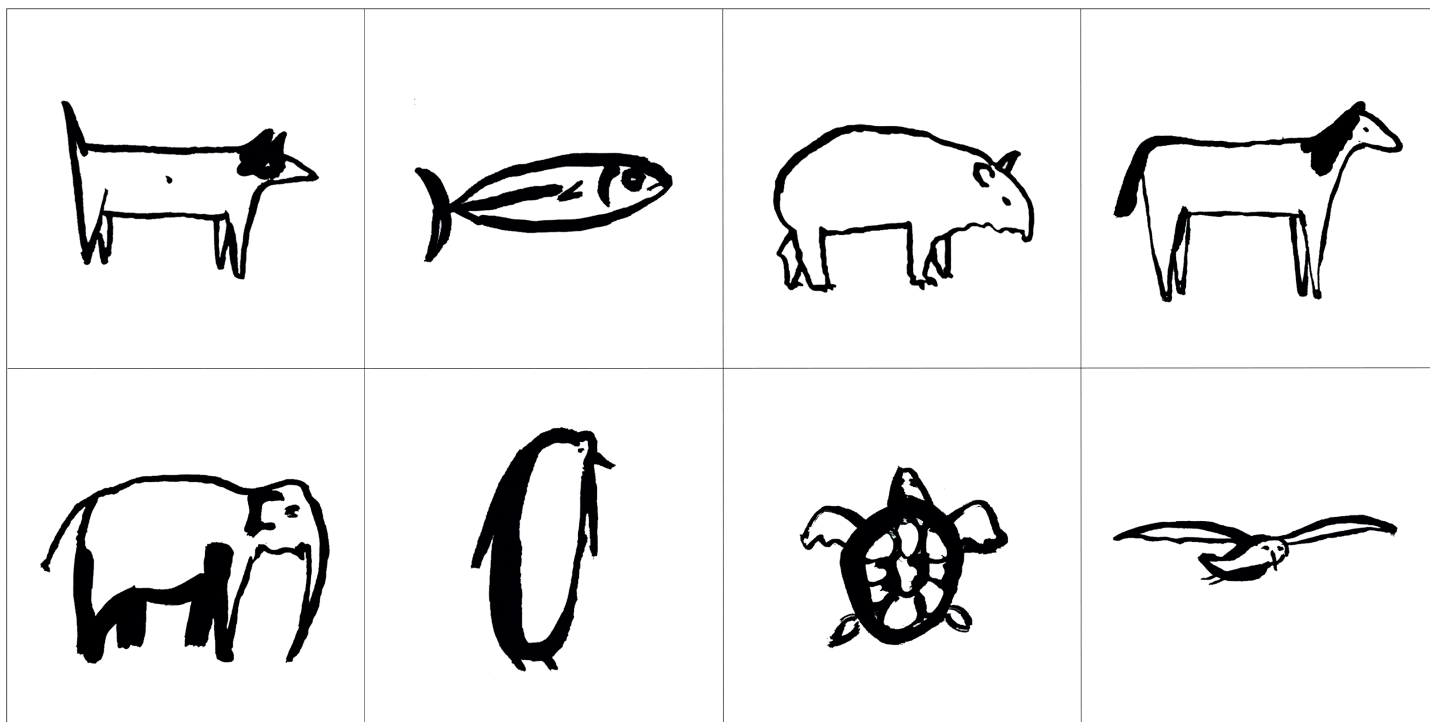

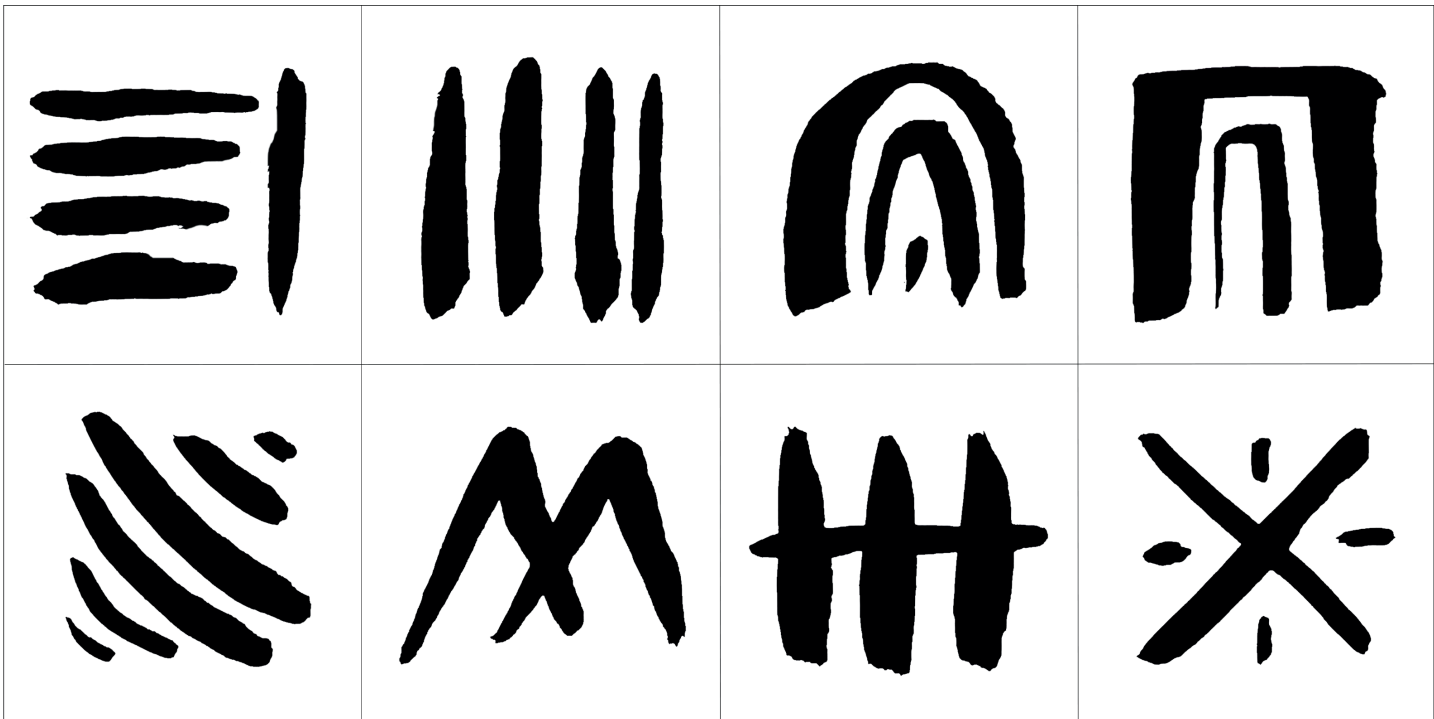

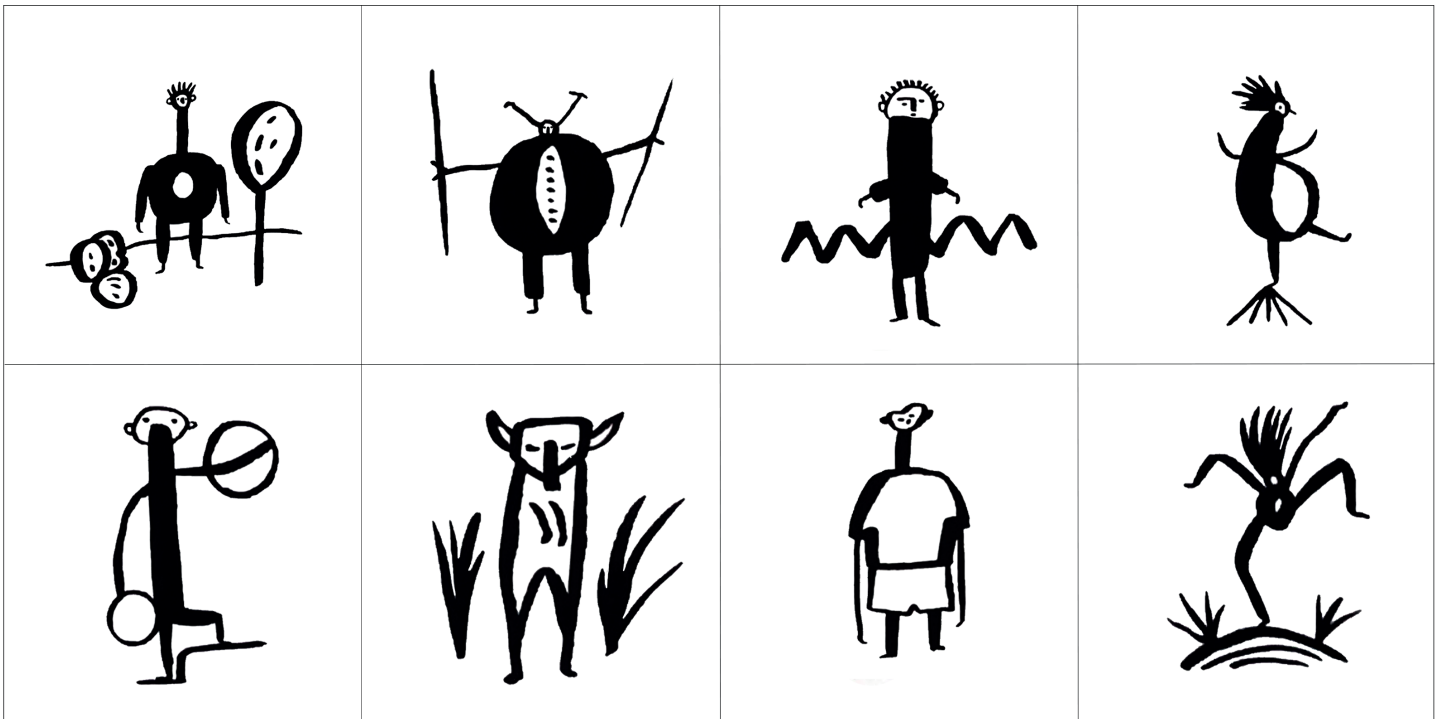
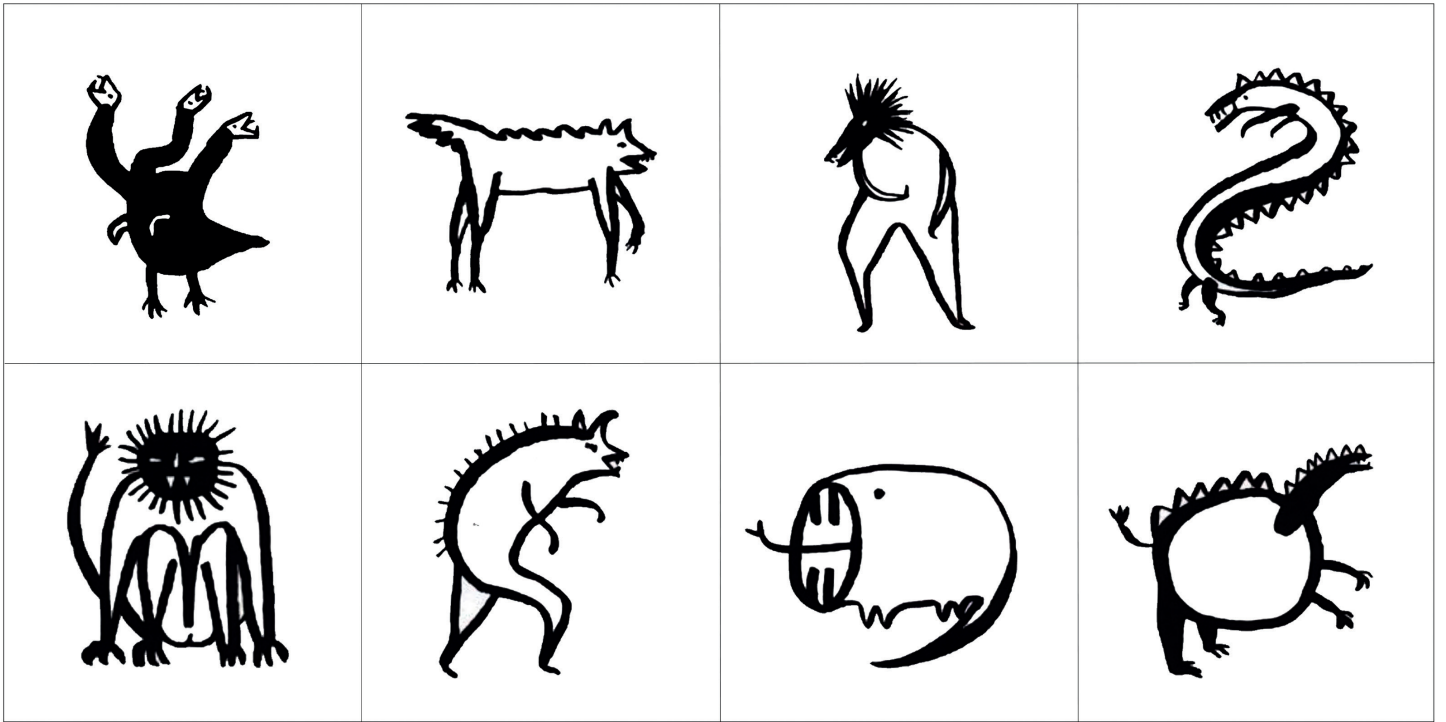

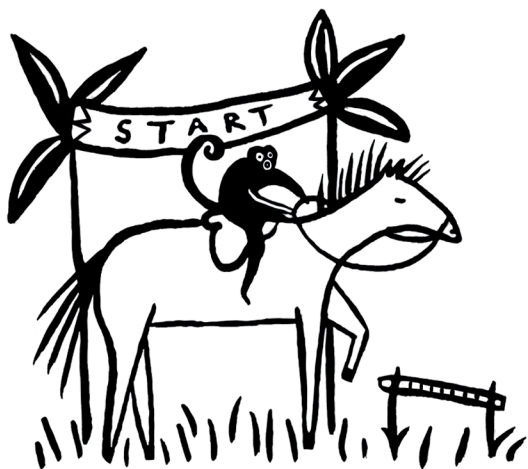
